

Vývoj hospodaření s vodou v krajině a protipovodňová opatření v katastru obce Písečná

Ing. Josef Zámečník
Místostarosta obce

Charakteristika obce Písečná

- ▶ 568 obyvatel, výměra KÚ je 883 ha
- ▶ Obec leží v nadmořské výšce okolo 430 metrů
- ▶ Geomorfologicky velmi členité s příkrými a táhlými svahy s převážně jihozápadní a severní expozicí
- ▶ Hydrologickou osou povodí je trvalý vodní tok Potočnice s plochou povodí 13,9 km²
- ▶ Historická zástavba kolem potoka Potočnice v délce 3,5 km, současná zástavba se rozkládá po svazích

Ohrožení obce povodněmi

- ▶ Povodňové ohrožení vzniká na území obce vléváním několika přítoků s místním pojmenováním, které jsou dnes upraveny jako meliorační odpady
- ▶ V důsledku vysokých a rychlých srážek docházelo k vyběření potoka v dolní části obce - viz video
- ▶ Jakým problémem bylo bezpečné odvedení srážkové vody z obce dokládá projekt regulace Potočnice pořízený v roce 1942 (na kterém se obec zadlužila)
- ▶ Po válce pořídilo meliorační družstvo další projekt (na kterém se podíleli majitelé pozemků) na zúrodnění luk v zamokřených údolích. Nic z toho se nerealizovalo.
- ▶ Založení JZD v roce 1957 a postupný tlak na velkoplošné hospodaření vyvrcholilo HTÚP (hospodářsko-technická úprava půdy) v roce 1974-75. Zrychlený odtok srážkových vod, plošná i hloubková eroze - splaveninami se plnily dřívější rybníky, zanášela se kanalizace, v intravilánu se zvyšovala údolní niva - odvodnění komunikací přestávalo fungovat.

- ▶ Po roce 1975, kdy byly v rámci meliorací vybudovány meliorační odpady, se ještě odtok srážkových vod zrychlil a bleskové povodně se opakovaly několikrát do roka.
- ▶ Podle možností jsme začali stav řešit nebo alespoň ovlivňovat. Potok byl ve správě státních lesů. Tehdy nám Leso-technické meliorace Vrchlabí vycházely vstříc a na potoce odstranily tři místa, kde docházelo při povodních ke škodám.
- ▶ Odtokové poměry a hospodaření v zemědělské krajině jsme řešili s pomocí VUT Brno - katedrou meliorací. Ale tlak na maximální plochy orné půdy, na pěstování kukuřice, využívání těžké mechanizace při orbě a celková nevole zemědělců k protierozním úpravám pozemků byly příčinou, že pokusná protierozní opatření dlouho nevydržela.
- ▶ V obhospodařování krajiny vznikaly problémy při využívání mechanizace, která nebyla schopna respektovat historické tvary zemědělských pozemků. Vznikala neobhospodařovaná místa, okraje lesů se rozšiřovaly a zarůstaly buřeni. To jsme se snažili odstraňovat tím, že tam, kde mechanizace nedosáhla, dosázeli jsme les, případně založili remízky. Tím vznikaly nové tvary zemědělských pozemků.
- ▶ Při pozemkových úpravách po roce 2006 byly tyto "upravené tvary" pozemků respektovány. Pozemkové úpravy nám pomohly splnit naši představu: zmírnit povodňový odtok vody ze zemědělské krajiny a povodňovou vlnu odvést korytem Potočnice bez škod v intravilánu obce. A přitom, kde to lze, vodu v krajině udržet.

Co se postupně podařilo

- ▶ Vybudovat obecní retenční nádrž na horním toku Potočnice
- ▶ Vybudovat dva malé polosuché poldry na přítocích Potočnice. Retenční objem 5 a 7 tisíc m³
- ▶ Revitalizovat obecní 5 ha rybník na Potočnici
- ▶ Občanům z vlastní iniciativy na svých pozemcích vybudovat na přítocích drobné vodní plochy. Devět vodních ploch od dvou do patnácti arů.
- ▶ Revitalizovat mlýnský rybník
- ▶ Odstranit nebezpečí povodní na posledních dvou úsecích Potočnice v intravilánu obce - byla realizována přírodě blízká protipovodňová opatření. To znamená, že povodňová vlna je odvedena paralelním korytem za kritický úsek. Ale za normálního stavu těmito odlehčovacími koryty protéká zřízenými meandry a přes tři tůně vody minimum.
- ▶ Hlavní cesty v extravilánu zpevnit (50 % vyasfaltovat), takže netvoří nechtěnou svodnici srážkových vod

Změny k lepšímu

- ▶ Všechna technická protipovodňová opatření jsou dimenzována na dvacetiletou vodu
- ▶ Ze strany zemědělců se přístup k hospodaření v krajině významně zlepšil
- ▶ Nejen dotace a zájem o pronájem pozemků, ale i vlastní pocit odpovědnosti vůči občanům pozitivně ovlivňují počínání zemědělců v přírodě
- ▶ Ponechání trvalých travních porostů na nejprudších svazích, zatravněné pásy na svažité orné půdě a další agrotechnická opatření významně snížily erozi
- ▶ Mohli bychom se domnívat, že jsme na dobré cestě ke kulturní krajině tak, jak se označuje cílový stav

...

- ▶ Ale trápí nás sucho, brouk v lesích - a tak nám příroda obstarává další úkoly.

Děkuji za pozornost

Ing. Josef Zámečník
Místostarosta obce

